

Forsvarsministeriet
Holmens kanal 9
1060 København K

02.april 2025

Svar på høring om udkast til lov om ændring af værnepligtsloven, lov om forswarets personel og forskellige andre love (Fuld ligestilling mellem kvinder og mænd i relation til værnepligt, indførelse af mulighed for værnepligtige befalingsmænd m.v.)

Forsvarsministeriet har den 26. marts anmodet om KVINFOs eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af værnepligtsloven, lov om forswarets personel og forskellige andre love (Fuld ligestilling mellem kvinder og mænd i relation til værnepligt, indførelse af mulighed for værnepligtige befalingsmænd).

KVINFO takker for muligheden for at afgive bemærkninger.

Lovforslaget har til hensigt at udmønte aftalen om fuld ligestilling i værnepligten under forsvarsforliget 2024-2033, indgået mellem SVM regeringen og aftalepartierne, samt indføre mulighed for at rekruttere værnepligtige som befalingsmænd.

Med lovforslaget ønsker regeringen at indføre fuld ligestilling mellem køn i relation til værnepligten. Således, at alle danske unge efter 1. juli 2025 skal trække et lodtrækningsnummer på Forsvarets Dag og skal kunne indkaldes til at aftjene værnepligtstjeneste, såfremt der ikke er tilstrækkeligt med frivillige, når fordelingen af værnepligtige foretages.

KVINFO har også afgivet høring til to tidligere lovforslag om henholdsvis fuld og øget ligestilling i værnepligt.

KVINFO anerkender intentionen bag forslaget om at sikre ligestilling i værnepligten, samt indførelsen af værnepligtige befalingsmænd.

KVINFOs generelle bemærkninger til ligestilling i værnepligt

KVINFO finder det positivt, at regeringen både ønsker, at ligestille adgangen til værnepligt og også skabe lige vilkår for kvinder og mænd i værnepligten. KVINFO er enige i, at den nuværende forskelsbehandling hverken er tidssvarende eller hensigtsmæssig og kan indvirke negativt på fællesskabet blandt de, der gør tjeneste som værnepligtige.

KVINFO tager ikke stilling til, hvorvidt der skal eksistere en værnepligt eller ej, men understreger, at værnepligten i gældende ret gør forskel alene på baggrund af køn. Hvis mænd og kvinder skal indgå i forsvaret på lige vilkår, bør værnepligten være den samme uanset køn.

KVINFO har derfor tidligere anbefalet, at værnepligten enten udbredes til også at omfatte kvinder eller afskaffes helt.

KVINFO er dog bekymret over en forhastet indførelse af ligestilling i værnepligt fra 1.juni 2025. KVINFO mener, at Forsvaret vanskeligt kan nå at indføre nødvendige tiltag, der sikrer reel ligestilling.

KVINFO
CHRISTIANS BRYGGE 3
1219 KØBENHAVN K
TEL +45 33 13 50 88
kvinfo@kvinfo.dk
www.kvinfo.dk

CVR.NR.: 12919247
EAN NR.: 5798009814371

KVINFO påpeger, at det er afgørende, at Forsvaret sikrer en kulturændring, således at Forsvaret får et attraktivt arbejdsmiljø for alle ansatte – også kvinder og minoriteter. Det indebærer for eksempel, at der sikres faciliteter og udstyr der er tilpasset feminine kroppe, således at kvindelige ansatte i Forsvaret kan udføre arbejdet under samme vilkår som mandlige kollegaer. Det indebærer ligeledes at der fra arbejdsgivers side sikres et chikanefrit miljø, samt adgang til sundhedsydelser til kvindespecifik sundhed. Kvinder skal have reelt lige muligheder for at udføre arbejdet i Forsvaret og for at avancere.

KVINFO understreger, at fuld ligestilling i værnepligten også er i tråd med Danmarks internationale forpligtigelser (FN 1325-resolutionen) til at sikre inddragelse af kvinder i arbejdet med at forebygge og løse konflikter. [Flere FN-rapporter](#) har påvist, at når kvinder deltager i fredsforhandlinger og som medunderskrivere af fredsaftaler, øger det sandsynligheden for, at aftalerne bliver overholdt. Derfor bør Forsvaret generelt opprioritere arbejdet med rekruttering og fastholdelse af kvinder i Forsvaret.

Arbejdet med at rekruttere og fastholde kvinder i Forsvaret stopper ikke ved øget eller ligestillet værnepligt. Det kræver et gennemgribende kulturarbejde således, at alle kan gå trygt på arbejde i Forsvaret. Dette uddybes i nedenstående.

KVINFOs generelle bemærkninger til lovforslag om ændring af værnepligtsloven

Forslaget lægger op til at indføre ligestilling mellem mænd og kvinder i værnepligten, KVINFO bakker op om intentionen. Det er veldokumenteret i Forsvarets egne undersøgelser af arbejdsmiljøet blandt værnepligtige, at ligestilling i værnepligten ikke er nok til at sikre reel ligestilling i Forsvaret som arbejdsplads. Undersøgelser viser en tydelig tendens til at kvinder og minoriteter udsættes for chikane og diskrimination i højere grad end andre i Forsvaret, og også forlader Forsvaret på denne baggrund. For at sikre ordentlige rammer for de kommende kvindelige værnepligtige så de kan gå på arbejde uden chikane, er det afgørende at der gøres foranstaltninger.

Derfor finder KVINFO det bekymrende at initiativet med lovforslaget fremskyndes, før Forsvaret har igangsat et reelt arbejde med kulturændring.

Tydelig strategi for håndtering af seksuel chikane

KVINFO bemærker, at en konsekvens af den foreslåede ordning vil være, at kvinder fremover efter fortrydelsesfristens udløb ikke kan opsige deres aftale om at gøre værnepligtstjeneste. Det er i denne forbindelse væsentligt, at Forsvaret tager stilling til hvordan forskelsbehandling på baggrund af køn herunder seksuel chikane forebygges og håndteres. Forsvaret er som alle andre danske arbejdspladser omfattet af ligebehandlingsloven samt arbejdsmiljølovens regler om eksempelvis stor arbejdsmængde og tidspres, høje følelsesmæssige krav og krænkende handlinger og seksuel chikane, uanset om arbejdet kan henregnes til militærtjeneste eller ej.

Forsvarets [egne undersøgelser](#) viser et foruroligende højt niveau af oplevelser med seksuel chikane blandt kvindelige værnepligtige. [Ifølge Forsvaret Personalestyrelse](#) er kønskrænkende adfærd én af hovedårsagerne til at kvinder forlader forsvaret. Op mod 20% af de kvindelige værnepligtige færdiggør ikke deres værnepligt, som det ser ud i dag.

Lovforslaget ligestiller mænd og kvinder i værnepligten, og dermed også i muligheden for fritagelse. Forsvaret er en særlig arbejdsplads, hvor de ansatte også bor og lever sammen, dette er en skærpende omstændighed og bør behandles herefter. Ofre for seksuel chikane i værnepligt skal have tydelige exit-muligheder.

- På den baggrund anbefaler KVINFO, at arbejdsgivers ansvar og pligter i forbindelse med seksuel chikane tydeliggøres i lovgivningen. Det skal formuleres så det fremgår hvilke muligheder der er for at forlade Forsvaret hvis en værnepligtig udsættes for seksuel chikane. Love og vejledninger bør indeholde retningslinjer og krisehåndtering på de enkelte kaserner, og af retningslinjerne skal det fremgå hvem den værnepligtige skal henvende sig til for at få den rette hjælp.
- KVINFO anbefaler, at Forsvarsministeriet tager inspiration fra "Aftale om initiativer til at modgå seksuel chikane på arbejdspladser" (j-nr. 2022-4469), i håndteringen af seksuel chikane i Forsvaret. Herunder bør Forsvarsministeriet også undersøge muligheden for at indføre et eventuelt forhøjet godtgørelsesniveau i grove sager om seksuel chikane. KVINFOs høringssvar til udmøntningen af aftalen kan læses [her](#). Dette kunne passende skrives ind i lovens afsnit om arbejdsskade.

For at gøre op med seksuel chikane og anden krænkende adfærd, som særligt rammer kvinder og minoriteter, er der brug for en styrket indsats i hele Forsvaret.

- KVINFO anbefaler, at Forsvaret styrker deres arbejde med at forebygge og håndtere krænkende handlinger i hele deres organisation, herunder:
 - Igangsætte arbejde med, at forstå kulturen i hele organisationen og få blik for bias og blinde vinkler
 - Bruge viden indsamlet i trivselsmålinger mv. til at identificere indsatsområder i arbejdet med at skabe en sund kultur
 - Sørge for, at alle ledere har kompetencer til at håndtere krænkende adfærd korrekt.

KVINFO bidrager gerne yderligere med viden hertil.

KVINFOs undersøgelse af rekruttering og fastholdelse i Hæren

KVINFO har skrevet rapporten "Køn, Minoriteter og Kultur i Hæren" (2025). Rapporten indeholder større analyser samt en række konklusioner og anbefalinger på området, og kan bidrage til det videre arbejde arbejdsmiljø i Forsvaret.

Sundhedsydelser der imødekommer kvinders behov

Forslaget lægger op til, at kvinder fremover skal anvende læge på kasernen ligesom mænd. KVINFO bemærker at, den foreslåede ændring risikerer at føre til, at kvinder får dårligere adgang til den hjælp, de har brug for, eftersom Forsvarets læger ikke har erfaring med at foretage gynækologiske undersøgelser eller andre procedure i kvindespecifik sundhed.

- KVINFO anbefaler, at der iværksættes en indsats, der sikrer, at Forsvarets læger bliver i stand til at imødekomme de kvindelige værnepligtiges behov inden lovens ikrafttrædelse eller at den nuværende differentierede ordning vedrørende læge fastholdes.

Derudover bemærker KVINFO, at der i lovforslaget ikke fremgår noget om værnepligtige og graviditet. Det bør skrives i forbindelse med bestemmelserne om sundhed, at gravide værnepligtige får adgang til den fornødne sundhedshjælp.

KVINFO understreger desuden, at Forsvaret har en række konkrete forpligtelser i efter arbejdsmiljølovgivningen, der træder i kræft når en medarbejder bliver gravid. Der bør således udføres målrettede APV'er til gravide værnepligtige, således at arbejdet kan tilrettelægges på en hensigtsmæssig måde for den gravide.

Opdaterede trivselsmålinger

KVINFOs undersøgelser af seksuel chikane viser, at der er en klar sammenhæng mellem seksuel chikane og andre former for direkte og indirekte forskelsbehandling af køn, som også er omfattet af ligebehandlingsloven.

- KVINFO anbefaler, at Forsvarsministeriet og Forsvarets Personalestyrelse fortsat løbende undersøger forekomsten af seksuel chikane og anden diskriminerende adfærd.
- KVINFO anbefaler at Forsvarsministeriet gentager undersøgelsen af "Kønskrænkende handlinger" 2023 med faste intervaller for at følge udviklingen. Trivselsmålingerne bør indgå i løbende evaluering af ligestillet værnepligt, og Forsvaret skal som arbejdsplads tage målingerne alvorligt, således at arbejdet kan tilrettelægges så det er sundhedsmæssigt forsvarligt for alle ansatte.

Ligestillingsvurdering

KVINFO anbefaler, at lovforslaget ligestillingsvurderes, således at alle ligestillingsmæssige konsekvenser klarlægges.

Venlig hilsen

Julie Martin Legêne
Politisk konsulent, KVINFO